

Samostatne hospodáriaci roľníci majú v podnikateľskej sfére špecifické postavenie. S tým sú spojené aj presné činnosti a postupy, ktoré musia byť dodržané.

Ide o skupinu podnikateľov, ktorá sa stala trvalou súčasťou agropotravinárskeho komplexu.

Kto je samostatne hospodáriaci roľník (SHR) ?

Jednou z foriem podnikania fyzických osôb v na Slovensku je **samostatne hospodáriaci roľník (SHR)**, ktorý patrí medzi **samostatne zárobkovo činné osoby (SZČO)**.

Konkrétne ide o fyzickú osobu - podnikateľa, ktorá vykonáva poľnohospodárku výrobu vo vlastnom mene, na vlastný účet a na vlastnú zodpovednosť. Jeho právny status je bližšie upravený v osobitnom zákone č. 105/1990 Zb. o súkromnom podnikaní občanov (ďalej len „zákon“), ktorého účelom je zjednodušenie prevádzkovania poľnohospodárskej činnosti pre fyzické osoby. **Upozornenie:** Samostatne hospodáriaceho roľníka nemožno v žiadnom prípade zamieňať so živnostníkom, ktorého podnikanie upravuje živnostenský zákon.

Hlavná činnosť SHR spočíva vo vykonávaní poľnohospodárskej výroby, a to vrátane hospodárenia v lesoch a na vodných plochách. Zákon konkretizuje, čo sa rozumie poľnohospodárkou výrobou. Ide o **špecifickú podnikateľskú činnosť fyzickej osoby**, ktorá osobne alebo pomocou iných osôb:

- vyrába výrobky poľnohospodárskej výroby za účelom získania trvalého zdroja príjmov, najmä ich predajom, prípadne
- vykonáva úpravu alebo iné spracovanie svojej poľnohospodárskej produkcie (pokiaľ treba na túto činnosť súhlas podľa osobitných predpisov, napr. podľa zákona o rozvoji rastlinnej výroby, tak len s týmto súhlasom), alebo
- poskytuje príležitostne práce alebo výkony v súvislosti s poľnohospodárskou výrobou, pri ktorých využíva prostriedky a zariadenia slúžiace poľnohospodárskej výrobe, spravidla v čase, keď sa pre túto výrobu plne nevyužívajú, alebo dobýva nevyhradené nerasty.

SHR sa teda zvykne označovať aj ako farmár či poľnohospodár. Konkrétne ide napríklad o včelára, pestovateľa zeleniny a ovocia či o chovateľa zvierat (napr. oviec).

Do akého registra sa zapisujú samostatne hospodáriaci roľníci ?

Podobne ako na prevádzkovanie živnosti, aj na výkon činnosti samostatne hospodáriaceho roľníka je **nutné získať osvedčenie**. Preto sa fyzická osoba, ktorá chce podnikáť ako SHR, musí najprv **registrovať na príslušnom obecnom úrade (nie na živnostenskom úrade)**, teda mu musí **ohlásiť**, že chce takúto činnosť vykonávať. Na základe tohto ohlásenia príslušný **úrad zapíše osobu do evidencie samostatne hospodáriacich roľníkov**.

Miestne príslušným na registráciu je ten mestský alebo **obecný úrad, v ktorého obvode (katastri) sa nachádzajú pozemky SHR**, na ktorých chce vykonávať poľnohospodársku výrobu **alebo v ktorého obvode sa nachádzajú pozemky iného vlastníka**, s ktorým SHR uzatvoril nájomnú zmluvu za účelom realizácie poľnohospodárskej výroby.

To znamená, že SHR nemusí podnikáť výlučne len na vlastnej pôde, ale aj na pôde prenajatej.

Za účelom ohlásenia je potrebné na obecný úrad doniesť nasledovné doklady :

- platný doklad totožnosti - občiansky preukaz,
- vyplnenú žiadosť o zápis do evidencie SHR (tlačivo žiadosti nájdete na našej webovej stránke),
- doklad o vlastníctve alebo prenajatí pozemku, na ktorých bude vykonávať svoju činnosť (list vlastníctva alebo nájomná zmluva),
- doklad o osobitnom povolení alebo oprávnení, ak sa k určitému druhu činnosti vyžaduje (napr. ak ide o podnikanie na poľnohospodárskej pôde je potrebný aj doklad o hydromeliorizačných zariadeniach v pôde, t. j. či sa v pôde nachádzajú alebo nenachádzajú zavlažovacie systémy)
- pri podnikaní v živočíšnej výrobe aj doklad o vlastníctve či prenájme nehnuteľnosti, v ktorej sa bude podnikat'
- peňažné prostriedky v **sume 6,50 eur (správny poplatok za vydanie osvedčenia o zápise do evidencie)**, ktoré je potrebné zaplatiť v hotovosti priamo v pokladni obecného úradu.

Na základe ohlásenia zapíše obecný úrad do evidencie SHR tieto údaje :

- meno a priezvisko,
- miesto trvalého bydliska,
- rodné číslo,
- údaje o osobitnom oprávnení alebo povolení, ak sa na určitý druh činnosti vyžadujú,
- deň zápisu do evidencie.

Zmenu skutočností vedených v evidencii musí samostatne hospodáriaci roľník ohlásiť obecnému úradu do 15 dní. Za zmenu priezviska alebo trvalého bydliska sa platí správny poplatok vo výške 1,50 eur.

Evidenciu SHR, ktorú vedie obec nie je verejne dostupná. Centrálny register SHR neexistuje.

O zápise do evidencie **vydá** obecný úrad samostatne hospodáriacemu roľníkovi **osvedčenie, spravidla do 30 dní**. Súčasne obecný úrad upovedomí príslušného správu dane, príslušnú poisťovňu, príslušný orgán štátnej štatistiky a príslušný orgán vykonávajúci sociálne zabezpečenie. Na základe tohto upovedomenia **pridelí príslušný orgán štátnej štatistiky (pracovisko Štatistického úradu SR v krajskom meste)** samostatne hospodáriacemu roľníkovi **identifikačné číslo (IČO)**, ktoré úrad zapíše do evidencie SHR. **IČO je tiež súčasťou vydaného osvedčenia**. Ide o jednoznačný identifikátor, pod ktorým bude samostatne hospodáriaci roľník podnikat'. Raz pridelené IČO sa už nedá zmeniť a SHR ako podnikateľovi zostane po celý čas jeho podnikania. Pridelenie identifikačného čísla sa netýka SHR, ktorý už podniká v inej oblasti a má už pridelené IČO na vykonávanú inú podnikateľskú činnosť. Po vydaní a prevzatí osvedčenia môže SHR začať vykonávať svoju činnosť.

Upozornenie: Živnostník sa preukazuje osvedčením o živnostenskom oprávnení a SHR osvedčením o zápise do evidencie príslušnej obce (mesta).

Okrem IČO musí mať samostatne hospodáriaci roľník pridelené aj **daňové identifikačné číslo (DIČ)**. O registráciu a pridelenie DIČ **musí** podľa zákona o dani z príjmov **sám požiadať príslušného správcu dane (daňový úrad podľa trvalého bydliska)**, a to v lehote do konca kalendárneho mesiaca po uplynutí mesiaca, v ktorom získal oprávnenie na výkon činnosti samostatne hospodáriaceho roľníka. Na základe toho daňový úrad **vydá osvedčenie**, v ktorom je uvedené DIČ. Takto pridelené DIČ musí samostatne hospodáriaci roľník uvádzať na všetkých daňových dokladoch.

Pri registrácii SHR, na rozdiel od živnosti, nie je určené žiadne jednotné kontaktné miesto, ktoré spolu s ohlásením prihlási farmára na daňový úrad či do zdravotnej poisťovne. Túto registráciu musí vykonať sám. Od 01. 07. 2018 sú všetky fyzické osoby – podnikatelia povinné komunikovať s finančnou správou elektronicke. Avšak, žiadosť o pridelenie DIČ môže fyzická osoba podať aj v listinnej podobe (osobne alebo poštou) a po pridelení DIČ vykoná autorizáciu k elektronickej komunikácii (tzn. fyzickú osobu previažu s jej DIČ) a následne bude komunikovať už len elektronicke.

Ak sa chce SHR stať dobrovoľným platiteľom dane z pridanej hodnoty (DPH), bude potrebné vykonať aj registráciu pre túto daň. Povinne by sa musel pre túto daň registrovať až po splnení obratu vo výške 49 790 eur za posledných 12 mesiacov.

Zápis SHR do Obchodného registra

Do účinnosti novely Obchodného zákonníka platilo, že do obchodného registra sa môže dobrovoľne zapísať aj fyzická osoba – podnikateľ, teda živnostník, ale aj SHR.

V dôsledku novely Obchodného zákonníka účinnnej **od 01. 10. 2020 táto možnosť zanikla.** To znamená, že **SHR sa už nebudú môcť zapísať do obchodného registra.** Dôvodom je, že fyzické osoby - podnikatelia sa zapisujú aj do iných osobitných registrov (v prípade SHR je to evidencia obce). Ich zapísanie do obchodného registra je teda kontraproduktívne. Tí SHR, ktorí sú v súčasnosti v obchodnom registri zapísaní, by z neho mali byť vymazaní po 01. 10. 2020.

Od účinnosti novely, t. j. od 01.10.2020 je možné **podat' návrh do obchodného registra výlučne len v elektronickej forme.** Reaguje sa tým na existujúcu prax. Na návrh podaný v listinnej forme nebude registrový súd prihliadať. Rovnako aj všetky prílohy musia byť v elektronickej podobe. Návrh v elektronickej forme musí byť súčasne autorizovaný, a to [kvalifikovaným elektronickým podpisom.](#) Opätovne, aj v prípade, ak podnikateľ podá návrh síce v elektronickej forme, ale neautorizovaný kvalifikovaným elektronickým podpisom, súd naň neprihliadne. Jedinou výnimkou z elektronickej formy návrhu do obchodného registra je podanie prílohy (nie samotného návrhu) v listinnej forme z dôvodu, že povaha alebo veľkosť prílohy neumožňuje jej podanie v elektronickej podobe. Podnikateľ však musí v takomto prípade k návrhu na zápis pripojiť vyhlásenie, v ktorom uvedie dôvod, pre ktorý prílohu nemohol podať v elektronickej podobe spolu s návrhom na zápis. Súčasne musí do 15 dní od podania návrhu doručiť súdu predmetnú prílohu v listinnej podobe. Nesplnenie týchto podmienok bude mať opätovne za následok to, že súd na návrh neprihliadne.

Poplatky za podanie návrhu do obchodného registra v elektronickej podobe zostávajú nezmenené. Návrh na zápis s.r.o. do obchodného registra je vo výške 150 eur. Pri zmene údajov o s.r.o. (napr. zmena spoločníka) sa platí poplatok vo výške 33 eur. Návrh na zápis zmeny údajov bude potrebné vykonať najneskôr do 30 dní odo dňa prijatia

Rozhodnutia spoločnosti o danej zmene (napr. zmene konateľ'a).

Fyzické osoby sa už nezapisujú do obchodného registra

Od 01.10.2020 táto možnosť pre fyzické osoby – podnikateľ'ov zanikla a títo sa už nemôžu zapísať aj do obchodného registra. Dôvodom tejto zmeny je skutočnosť, že tieto osoby sa už zapisujú aj do iných registrov (napr. živnostenský register) a ich zapísanie aj do obchodného registra je kontraproduktívne.

Fyzické osoby – podnikatelia, ktoré v súčasnosti sú zapísané v obchodnom registri, by mali byť z neho po 01.10.2020 vymazané.

Výmaz neaktívnych osôb z registra

S obchodným registrom súvisí aj novela Obchodného zákonníka, ktorá **prináša automatický výmaz starých, neaktívnych právnických osôb z registra**. S.r.o. bude z obchodného registra vymazaná v prípade, ak nemá stále vykonanú premenu menovitej hodnoty vkladov alebo základného imania na menu euro. Ak si spoločnosť túto povinnosť nesplní (teda nepremení menovitú hodnotu vkladov a základného imania na menu euro) ani do 01.12.2020, bude vymazaná z obchodného registra. Ďalej sa z obchodného registra vymažú aj tie spoločnosti, ktoré vstúpili do likvidácie ešte pred 01.10.2016 a je u nich predpoklad, že sú v úpadku. Ten sa bude predpokladať v prípade, ak likvidátor spoločnosti neuloží do zbierky listín zoznam majetku najneskôr do 31.12.2020.

Dane a odvody samostatne hospodáriaceho roľníka

Inštitút SHR je založený za účelom dosahovania príjmov, a napriek tomu, že nepodlieha živnosti, má v otázke daní a odvodov podobné povinnosti ako živnostník (SZČO). **Na účely daňovej a odvodovej povinnosti sa nerozlišuje medzi jednotlivými druhmi SZČO**, t. j. medzi živnostníkom a SHR.

Príjmy daňovníka ako samostatne hospodáriaceho roľníka vykonávajúceho poľnohospodársku výrobu v súlade s vydaným osvedčením **podliehajú dani z príjmov** podľa § 6 ods. 1 písm. a) zákona o dani z príjmov, a to **ako príjmy z podnikania, konkrétne z poľnohospodárskej výroby, lesného a vodného hospodárstva**. Na daňové účely sú teda považované za aktívne príjmy.

Podľa zákona o zdravotnom poistení je SZČO fyzická osoba, ktorá dovŕšila 18 rokov veku a ktorá je oprávnená na výkon alebo na prevádzkovanie zárobkovej činnosti (podnikania alebo inej samostatnej zárobkovej činnosti) alebo má príjem z tejto činnosti. To znamená, že SHR ako SZČO musí platiť zdravotné poistenie, a to odo dňa, keď sa stane samostatne zárobkovo činnou osobou, t. j. po získaní osvedčenia o zápise do evidencie. Ak by však šlo o kombináciu platiteľov (napr. SHR je zároveň zamestnancom, [preddavky od prvého dňa nie je povinný platiť](#)). Prihlásiť na verejné zdravotné poistenie, teda oznámiť zdravotnej poisťovni vykonávanie samostatnej zárobkovej činnosti, je však v každom prípade povinný do ôsmich dní, odkedy začne podnikat'.

Podľa zákona o sociálnom poistení je SZČO fyzická osoba, ktorá dovŕšila 18 rokov veku a v kalendárnom roku rozhodujúcim na vznik alebo na trvanie povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia samostatne zárobkovo činnou osobou dosahovala príjmy z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti. **Z toho je jasné, že aj SHR musí platiť sociálne poistenie**, a to od 1. júla kalendárneho roka po roku, ktorý nasleduje po kalendárnom roku, v ktorom jeho príjem z podnikania presiahne zákonom stanovenú výšku (12-násobok 50 % priemernej mesačnej mzdy za kalendárny rok, ktorý dva roky predchádza kalendárnemu roku, za ktorý sa platí poistné).

Zhrnutie na záver – čo by ste mali o SHR vedieť

SHR je podnikateľom, ktorého činnosť spočíva vo vykonávaní poľnohospodárskej výroby vrátane hospodárenia v lesoch a na vodných plochách. Na výkon tejto činnosti **nie sú potrebné žiadne kvalifikačné predpoklady**.

Podnikanie v postavení súkromne hospodáriaceho roľníka **sa neriadi živnostenským zákonom**. Činnosť SHR teda **nie je živnosťou**, preto nie je potrebné ju ohlasovať ani registrovať na živnostenskom úrade. **Ohlasuje sa výlučne na obecnom alebo mestskom úrade**.

SHR bude na obecnom úrade platiť **správny poplatok v hotovosti** :

- za vydanie osvedčenia o zápise do evidencie – vo výške **6,50 eur**
- za zmenu priezviska alebo trvalého pobytu v osvedčení o zápise – vo výške **1,50 eur** (za inú zmenu sa poplatok nevyžaduje).
- SHR nemusí vykonávať podnikateľskú činnosť, t. j. poľnohospodársku výrobu len na vlastných pozemkoch, ale aj prenajatých (na základe nájomnej zmluvy).
- SHR **musí mať pridelené IČO a DIČ**, ktoré je povinný uvádzať pri výkone svojho podnikania. Jeho príjmy podliehajú dani a platí odvody do zdravotnej poisťovne. **Sociálne poistenie musí uhrádzať, keď jeho príjem z podnikania presiahne zákonom stanovenú výšku.**
- Podnikať v postavení samostatne hospodáriaceho roľníka je možné aj **popri zamestnaní alebo popri živnosti**. SHR môže mať zamestnancov.

Hlavnými výhodami tejto formy podnikania sú :

- jednoduchosť začatia i ukončenia podnikania,
- možnosť slobodne sa rozhodovať,
- nízka potreba počiatočného kapitálu, resp. žiadna potreba kapitálu,
- rýchlejšie prispôsobenie výroby trhovému prostrediu.

Medzi nevýhody možno zaradiť :

- nesolventnosť odberateľov,
- závislosť od dotácií štátu.

Zrušenie činnosti SHR – úplné ukončenie podnikania

- Ak sa SHR rozhodne, že viac už nechce vykonávať poľnohospodársku výrobu, na ktorú mu bolo vydané osvedčenie, môže ju zrušiť (ukončiť). V tejto súvislosti si však musí splniť viaceré povinnosti.
- V prvom rade musí ukončenie svojej činnosti v poľnohospodárskej výrobe osobne **ohlásiť obecnému úradu**, a to na rovnakom oddelení ako pri zápise a v zákonom ustanovenej lehote **15 dní** od jej ukončenia.
- Úradu teda predloží vyplnenú **žiadosť o zrušenie osvedčenia SHR** (tlačivo žiadosti sa nachádza na webovej stránke obce - SHR) a originál vydaného osvedčenia. Následne úrad **do 30 dní vydá zrušenie osvedčenia o zápise do evidencie SHR**. Vydaním osvedčenia je podnikateľská činnosť SHR ukončená, prípadne dňom, ktorý SHR uviedol ako deň ukončenia priamo v ohlásení. Za ohlásenie ukončenia činnosti v poľnohospodárskej výrobe **sa správny poplatok neplatí**.

Zrušením činnosti samostatne hospodáriaceho roľníka **natrvalo zaniká jeho oprávnenie** podnikať.

Ak by sa SHR znovu rozhodol začať podnikať v poľnohospodárskej výrobe, **musí túto činnosť opätovne ohlasovať obecnému úradu a zaplatiť správny poplatok vo výške 6,50 eur**.

Pozastavenie (prerušenie) činnosti SHR

Za predpokladu, že SHR nechce úplne ukončiť svoje podnikanie, môže využiť inštitút pozastavenia (prerušenia) svojej činnosti,

t. j. len dočasne prestať podnikať v poľnohospodárskej výrobe.

Dôvodmi na pozastavenie činnosti môžu byť napríklad sezónny charakter podnikania alebo zdravotné problémy.

Tak ako začatie či skončenie vykonávania podnikateľskej činnosti, musí SHR oznámiť aj jej pozastavenie, a to **obecnému úradu** na tlačive, ktorého vzor je zverejnený na webovej stránke úradu. **Dôvod nie je nutné uvádzať**. Na základe ohlásenia úrad zaregistruje dočasné pozastavenie činnosti SHR. Rovnako ako pri ukončení činnosti v poľnohospodárskej výrobe, ani pri jej pozastavení sa správny poplatok neplatí.

Tlačivá :

- Žiadosť o vydanie osvedčenia SHR
- Žiadosť o rozšírenie činnosti SHR
- Žiadosť o zmenu údajov SHR
- Ukončenie činnosti SHR
- Pozastavenie činnosti SHR

Správne poplatky :

- za vydanie osvedčenia o zápise do evidencie – **6,50 eur**
- za zmenu priezviska alebo trvalého pobytu v osvedčení o zápise – **1,50 eur** (za inú zmenu sa poplatok nevyžaduje).
- Za ukončenie činnosti SHR sa správny poplatok neplatí
- Za pozastavenie činnosti sa správny poplatok neplatí
- Za opätovné ohlásenie činnosti po jej zrušení – **6,50 eur**

